NÂZIM HİKMET

4/Temmuz/1950 — Nâzım'ın uğradığı haksızlıklarla mücadele için çıkan fikir ve Politika Dergisi : Yıl: 1. Sayı: .0 — Fiyatı 15 Kr.

Nâzım Hikmet'i mahkûm eden politika..

Demokrat rejim ile Faşist rejim arasındaki en müşahhas ayrılık, birincisinde kanunların herşeye hâkim olması, ikincisinde ise mes'uliyetsiz bir şahsın — diktatörün — emirlerinin kanunlara hâkim olmasıdır.

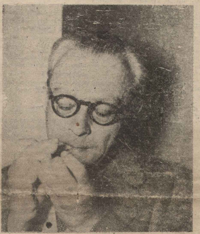
Demokrasinin hüküm sürdüğü bir memlekette her hareket, her iddia veya isnad, açık mahkemelerde, halk oyu önünde, objektif bir şekilde tesbit edilmiş olan kanunların huzurunda yargılanır;

Diktatörlüğün hüküm sürdüğü bir yerde ise işler bu şekilde yürümez.

Orada kanun, delil, ispat. v.s. şekilden ibaret olur halbuki memleketin ezilen zümresile birlikte bütün içtimai müesseseler de diktatör olan şahsın emirlerine müdahalelerine keyfine tabidir. Hukuki bakımdan bir ferdin suçlu veya suçsuz addedilmesi için ilgili makamların ellerinde herkes tarafından kabul edilebilecek delillerin bulunması hiçbir zaman şart değildir.

Şimdiye kadar yapılmış olan açıklamalara ve artık en

(Devamı 4 üncüde)

Nâzım Hikmet'i Kurtarma Komitesi Başkanı

Nâzım Hikmet Davasına ait Açıklamalar

Nâzım Hikmetle birlikte ayni mahkemede beş seneye mahkûm olan Başçavuş Hüseyin Avni Durugün'ün mektubunu, dâvanın muhtelif ilgili şahıslarda uyandırdığı tepkiyi göstermesi bakımından aynen neşrediyoruz.

Gemilerde kitap okumak suç değildir ve gemilerde kütüphaneler vardır. En büyük kütüphane Yavuz'dadır. Asker, gedikli ve Subaylar buradan kitap alıp okumakta serbesttir ve en çok bu kitapları subaylar, komutanlar okurlar.

Buna rağmen kitap okumaktan sanık bir tek subay ve komutan mahkemeye gelmedi. Yalnız bir kurmay yüzbaşı ve Yavuz'un komutanı mahkemeye şahit sıfatile geldiler:

Yüzbaşının gelmesindeki saik başka idi. Onu bililtizam bu dâvaya karıştırmak istediler fakat şahitlikle kaldı.

Yavuz'un komutanının gelmesi ise Adil Kut'un gizli tezvirat ve suç isnat vazifesini açıklaması münasebetile vaki oldu.

***

Avukatlar Hey'eti hâkimeye

(DEVAMI: 4 ncü sayfada)

Milletlerarası Demokrat Hukukçular Birliği

Cumhurbaşkanı ve Adalet Bakanına aşağıdaki mektubu göndermiştir

Paris, 5/Haziran/1950

Türkiye Cumhur Başkanı
CELÂL BAYAR' a

ANKARA

Ekselâns,

Birliğimiz Başkanı D. N. Pritt ,K. C., ve ben 15 Ocak'ta, mektupla:

Türkiye'nin eski Harbiye Bakanı:
— B. HÜSNÜ ÇAKIR'a
Türkiyenin eski Adâlet Bakanı:
— B. FUAT SİRMEN'e
Türkiye'nin eski M. Meclisi Başkanı:
— B. ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU'na

müracaat etmiş ve demokrat hukukçuların diye şair Nâzım Hikmet'in haksız yere hapsedilmesinden duydukları heyecanı ifade etmiştik. Bu mektubun kopyesini sizlere yollamak şerefine nailiz.

İtirazlarımızın istinad ettiği noktalar hiç nazarı dikkate alınmamıştır. Böylece görülüyor ki Nâzım Hikmet'in hapsedilmesi yakın tarihte, hukukta tatbik edilen şiddetin bir numunesidir.

Türkiye Dışişleri Bakanı Pariste, hukukçularla yazarların bir temsilci heyetile yaptığı mülâkatta, bizlere şairin az zaman-

(Devamı: 4 ncüde)

Tristan Tzara

Zamanımızın büyük devrimci şairlerinden biri olan Tristan Tzara, Fransada kurulmuş olan «Nâzım Hikmet'i Kurtarma Komitesi» nin başkanıdır. Bu komite şimdiye kadarki faaliyetlerile Nâzım Hikmet'in gerek Fransada, gerekse bütün Avrupa memleketlerile Amerikada geniş çapta tanınmasını kolaylaştırmış ve uğradığı haksızlığın giderilmesi yolunda açtığı kampanya ile dünya haksever insanlarının seslerini daha müessir şekilde duyurmağa hizmet etmiştir.

Son olarak büyük şair TRİSTAN TZARA komiteyi 19 haziran Pazartesi günü fevkalâde bir toplantıya çağırmış ve bu toplantıda Nâzımın şiirlerinin en kısa bir zamanda kitap halinde çıkarılması karar altına alınmıştır.

Ve bu iş için Tristan Tzara'nın başkanlığı altında bir komisyon seçilmiş ve şimdiye kadar yapılan tercümeler üzerinde çalışmalara başlanmıştır. Önümüzdeki hafta içinde eser matbaaya verilmiş olacaktır.

Milletlerarası Hukukçuların cevapsız bırakılan müracaatı

Milletlerarası Hukukçular Birliğinin cevapsız bırakılan mektubu:

Paris, 2.Haziran.1950

Bay FUAD KÖPRÜLÜ
— — — — Türkiye Dışişleri Bakanı
Bristol Oteli
PARİS

Sayın Bay Bakan,

Paris'i ziyaret etmeniz dolayısiyle, Bay Louis Martin - Chauffier Millî Yazarlar Komitesi adına ve ben Demokrat Hukukçuların Milletlerarası Birliği adına, Nâızm Hikmet meselesinde, sizinle birkaç dakika görüşmek istediğimizi size bildirmek şerefine nailiz.

Ağır vazifelerinizden dolayı vaktinizin sayılı olduğunu da göz önünde bulunduruyoruz.

Fakat, Nâzım Hikmet'in durumu, bizleri dinlemek zahmetine katlanacağınızı zannettirecek kadar efkârı umumiyeyi heyecana getirmektedir.

Bay Louis Martin - Chauffier ve ben, sizin için bizlerle bir mülâkat yap mak imkânı varsa, adresime: 19, Quoi de Bourbon (tél: Danton 72 - 45) bildirmenizden size çok minnettar kalacağız.

Sayın Bay Bakan, yüksek saygılarımı lûtfen kabul buyurun.

Genel Sekreter
Joe NORDMANN.

Ölmez Nâzım Hikmet

Bir san'atkâr nekadar yurduna ve dünyaya yayılır, ne derece yurdunu ve dünyayı kavrar, geçmişi yaşadığı güne bağlar, yaşadığı devri canlandırır ve yarını görürse okadar ve o derece sınırları aşar, dünyaya mal olur, devirlerin üzerine çıkar ve ebedîleşir. Göklerde gezen, dünyayı görmiyen, yurdunu bilmeyen, yahut yalnız dünü sayıklayan yahut da gününün mahdut bir çerçevesi içinde kalıp yarını anlamıyan san'at bir güneş değil bir kıvılcımdır, yanar, parlar, muhitini bir an için ve şüphe yok ki müphem bir tarzda gösterir ve söner. Onun tekerrürü yoktur. Tekrarı can sıkar.

Divan şairlerinin en büyük kusurları düne bağlanmaları, yurdu görmemeleri, dünyayı bilmemeleridir. Halk şairleri ise, yurdu görmüşler fakat dünyaya yayılamamışlardır. Bu bakımdan divan edebiyatı dünün bir zümresinin malı olabilmiş ve devrini bitirip tarihe gömülmüştür. Halk edebiyatı da yalnız yurdu gösteren bir dündür, fakat onda yurt vardır, biz varız, insan var. Bugün tekrar, bir moda haline gelen ve mânası lâfzı kadar müphem olan iç âlem şairi, iç âleme gömülenlerin şairidir; yaşayan ve didinen, düşünen ve yaratan, günden güne yenilenen, olan ve yaratılan dış âlem, iç âlem san'atkârını duyamazsa mazurdur. Okadar uzaklardan gelen bir nağme, okadar geri bir edâ, bu gürültülü dünyada duyulamaz.

Yunustan Fikrete kadar edebiyatımızda gerçek sanatı temsil eden şair yok gibidir. Yunus müstesna Fikrete kadar bu mazhariyet pek az şaire pek mahdut cepheden belki nasip olabilmiştir. Asırlar boyunca divan şairlerinde insanı, insanlığı, yurdu, dünyayı ve ileriyi aramak büyük bir cehit, bulmaksa üstün bir muvaffakiyettir. Fikret edebiyatımızda basma kalıp klişelerden ve şekil tahakkümünden kurtulan, ayağını yere basan gözünü hayata ve dünyaya açan, gününü gören ve yarını sezen ilk şairdir. Fakat onda da insan uydurmadır ve yurt yoktur. Servet-i Fünun ve Fecr-i Atî den sonraki hece — aruz mücadelesi hecenin galebesine rağmen bir geçmişi özleyiş hastalığının nüksetmesi mahiyetini taşımakta idi. Bu suretle devri, büyük ve ölmez san'atkâr vasıflarını Nâzım için hazırlamıştı.

Nâzım yurttan önce dünyayı gördü, tarihten önce gününü anladı ve yarını düşündü, teknik ve estetik bağları kurdu. Türkçenin hür bir hava içinde kazanacağı ifade güzelliğini meydana koydu. Yalnız bunu yapsaydı yine büyük bir san'atkâr, kudretli bir şâir. unutulmaz bir yaratıcı olurdu. Fakat, bununla kalmadı. Bedrettin destanı sanırım ki, Nâzımın dehaya doğru attığı ilk adımdır. İkinci Dünya harbi, ve İstiklâl Savaşı, yurt ve dünya, dün ve yarın.... Bütün bunları en küçük ve en bize ait teferruatı ile duyan büyük şair birdenbire yurdu kapladı. dünyaya taştı, dünü bugüne bağladı ve yarına yönelti. Birdenbire diyorum, gerçektir. Nâzımı adım adım izliyenler de tasdik ederler, bir devir geldi ki; onun intişar kabiliyeti fevkalâde olan şiirlerini, yahut söyle söyleyeyim, bir şiirinden sonra yazıları diğer bir şiirini okuyanların başları dönmüştür. Bu ne kudretli ve emin, bu ne sağlam ve temelli, fakat bu ne çabuk ve hızlı bir inkişaftı!

Nâzım, dört duvar arasında geriniyor, duvarlar açılıyor açılıyordu. Gazâlî, Mevlâna, Celâleddin Devanî, Hayyam, bağrı taşlı gözü yaşlı Yunus'u bîçare, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan.. Yüzyıllar ve Muallim Saci... Ferhat ile Şirin, masallarımızın içli motifleri ve masallarımızdaki halk tipi Keloğlan... Bütün bir mazi onda bugüne bağlanıyor, onda dile geliyor, onda yarını söylüyor. Anadolu ve İstanbul en ücra köylerine bu güngörmez mahallelerine kadar onda haşır neşir oluyor. İstiklâl Savaşı bütün mehmetçiklerini onda buluyor. Mehmetçik onda canlanıyor. İki kalem darbesi, onda bir âlem yaratıyor. Köyün ve İstanbulun siyaseti, Anadolunun dileği ve İstanbulun hali.. ve nihayet bütün bir dünya, dünyadakiler, insan ve insanlık onda dertleşiyor, konuşuyor, birleşiyor ve BİR TEK DÜNYA oluyor.

Nâzım, yurdu ve dünyayı, dünü ve yarını sarsılmaz ve güzeller varlığı dört duvar içinde iler güzeli Türkçesi ile bize, dünyayı veriyor ve onun içindir ki o her yerde biliniyor, herkesce seviliyor ve her insan her san'at sever ve san'atkâr onunla ilgili.

Nâzım bize anlatıyor ki, kültürsüz şiir olmaz, dilini bilmiyen ancak heceleyebilir, yurdu görmiyen dünyayı bilemez, dünyayı anlamıyan iç âlemde sayıklar ve hududunun enginliği göbeğin büyüklüğü ile makûsen mütenasiptir.

Halkın olmıyan san'at yurdun değildir ve yurt sevgisi dünya içinde tahakkuk edebilir.

Bu bakımından o hem ölmez bir dünya şairidir, hem kudretli, sönmez bir mürşid.

Dediklerimiz

İsteklerimiz :

Nâzım Hikmet olayının iç yüzünü, gerçek mânasını açıklamaya başladığımızdanberi bizi, bozgunculukla, suyu bulandırmakla, bo şkonuşmakla ve tek taraflı davranmakla itham ettiler, insana yakışmıyan kötü sözler sarfederek ve mukabelede bulunarak sesimizi kesmek istediler.

Halbuki biz, her saldırışa göğüs gerdik, dikkate alınmaya değer muhalif fikirlere yazarak, değmiyenlere ise, başımızı bile çevirmeyip, susarak cevap verdik, kandırmaca oyunlarına, iftira komplolarına kapılmadık ve olayların inkişafını bekledik.

Gördük ki, realite bize hak veriyor. Buna sevinmekten başka ne yapabilirdik! Zira hiç kimseyi kandımadığımızz, oyalamadığımız, suyu bulandırmadığımız, kendi çıkarımız hesabına hiçbir yurtdaşı yanlış düşünceye sevk etmediğimiz gerçekleşti.

***

Biz diyorduk ki:

[Gerçi İstiklâl Savaşı sonunda vatanımız şeriat eskiya ve mültezim zulmünden kurtarılmıştı; lâkin boş kalan yeri asri kılıklı istibdat, diktatörlük aldı. «İş'e göre adam» düsturu, «adam'a göre iş'e» çevrildi. Cocuk sakat doğmuştu; daha da sakat yaptılar. Halkımız, karakterini hareketlerile ortaya koyan sistem ve mensuplarının elinde günden güne gittikçe kötüleşecek, bozulacaktır. Bağımsızlığımız, tehlikededir. Nâzım Hikmet, kıymetli bir insanımız, ve bir vatandaşımız olarak bu durumu haykırdığı için ölüme sevkediliyor. Zira değişen sadece şekildi. (Birkaç hamle müstesna)

Kurtuluşumuz refaha ve saadete doğru yürüyüşümüz barış ve ilim ışığında mümkündür. Mari Antuvanet «ekmek istiyorlar» sözüne karşı pasta yesinler, ekmek yoksa» demişti. Bugün ise, «pasta yesinler» cevabı yerine sadece «icab düşünülüyor, dikkate alınacak, merak etmeyin» cümlelerini geçirmekten başka ne yapılmıştır?!. Demek istediğinden ötürü sık boğaz edilmekte, barbarca işkencelere mâruz bırakılmaktadır.]

Herhalde gerçeğe aykırı bir lâf etmemiş olacağız ki 950 yılı Mayıs seçimlerindeki netice, iddiamızı isbat etmek hususunda en kat'i ve şaşmaz veri oldu. Gerçekten; dediklerimiz müşahhas olarak karşımızda duruyor. «Nâzım Hikmet medeniyetin ilerleyişine, insanlıktan ayrı olarak ayak uydurulamıyacağını söylüyor» dedik. Buna karşı bir iki dırlanma oldu, kesildi. Çünkü haklı söylüyorduk.

(Devamı: 4 ncü sahifede)

Şeyh Bedreddin

Sıcaktı,
Sıcak.
Sapı kanlı, demiri kör bir bıçaktı
sıcak.

Sıcaktı,
Bulutlar doluydular,
bulutlar boşanacak
boşanacaktı.
O, kımıldanmadan baktı,
kayalardan
iki gözü iki kartal gibi indi ovaya..
Orda en yumuşak, en sert
en tutumlu en cömert,
en
seven,
en büyük, en güzel kadın·
. TOPRAK
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.

Sıcaktı,
Baktı Karaburan dağlarından O
baktı bu toprağın sonundaki ufka
çatarak kaş arını:
Kırlarda çocuk baştarını
Kanlı gelincikler gibi koparıp
çırıl çıplak çığlıkları sürükleyip peşinde
beş tuğlu bir yangın geliyordu karşıdan ufku sarıp.
Bu gelen
Şehzade Murattı.
Hükmü hümayun sadır olmuştu ki şehzade Muradın
ismine
Aydın eline varıp
Bedreddin halifesi mülhid Mustafanın başına ine.
Sıcaktı,
Bedreddin halifesi mülhid Mustafa baktı,
baktı köylü Mustafa
Baktı korkmadan
kızmadan
gülmeden.
Baktı dim dik
dos doğru.
Baktı O.
En yumuşak, en sert
en tutumlu, en sert
en
seven,
en büyük, en güzel kadın:
TOPRAK
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.
Baktı.
Bedreddin yiğitleri kayalardan ufka baktılar.
Git gide yaklaşıyordu bu toprağın sonu
fermanlı bir ölüm kuşunun kanatlarıyla.
Oysaki onlar bu toprağı,
bu kayalardan bakanlar, onu,
üzümü, inciri, narı,
tüyleri baldan sarı,

Romanya'da

1/Haziran/1950

Romanya Halk Cumhuriyeti yazarları Nâzım Hikmetin serbest bırakılmasını istemektedirler.

Büyük progresist Türk şairi Nâzım Hikmetin kanunsuz hapsedilmesi Romanya Halk Cumhuriyeti yazarlarını galeyana getirmiştir. Onlar da, barış ve hürriyet uğruna yorulmadan mücadele etmekte olan Türk yazarının serbest bırakılmasını istemek için itirazlarını dünya efkârı umumîyesinin itirazlarına birleştiriyorlar.

Romaya Halk Cumhuriyeti yazarları, büyük meslekdaşlarının kanunsuz ve keyfî olarak hapsedilmesinden duydukları kızgınlığı birçok şiir ve makalelerde ifade etmişlerdir.

Bükreş San'at Enstitüsü Müdürü şair Marcel Breslaşu bir makalesinde şöyle yazıyor:

din Destanından

sütleri baldan koyu davarları,
ince belli, aslan yeleli atlarıyla
duvarsız ve sınırsız
bir kardeş sofrası gibi açmıştılar.
Sıcaktı,
Baktı.
Bedreddin yiğitleri baktılar ufka..
yumuşak, en sert,
tutumlu, en cömert,
en
seven,
en büyük en güzel kadın:
TOPRAK
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.
Sıcaktı.
Bulutlar doluydular.
Neredeyse tatlı bir söz gibi ilk damla düşecekti yere.
Birden —
— bire
kayalarda dökülür
gökten yağar
yerden biter gibi,
bu toprağın verdiği en son eser gibi
Bedreddin yiğitleri şehzade ordusunun karşısına
çıktılar
Dikişsiz ak libaslı
baş açık
yalnayak ve yalın kılıçtılar.
Mübalâğa cenk olundu.
Aydının Türk köylüleri,
Sakızlı Rum gemiciler,
Yahudi esnafları,
on bin mülhid yoldaşı Börklüce Mustafanın
düşman ormanına on bin balta gibi daldı.
Bayrakları al, yeşil,
kalkanları kakma, tolgası tunç saflar
pâre pâre edildi ama,
boşanan yağmur içinde gün inerken akşama
on binler iki bin kaldı.
Hep bir ağızdan türkü söyleyip
hep beraber sulardan çekmek ağı,
demiri oya gibi işleyip hep beraber.
hep beraber sürebilmek toprağı ,
ballı incirleri hep beraber yiyebilmek,
yârin yanağından gayrı her şeyde
her yerde
hep beraber!
diyebilmek
için
on binler verdi sekiz binini..
Yenildiler.
Yenenler, yenilenlerin
dikişsiz, ak gömleğinde sildiler
kılıçlarının kanını.
Ve hep beraber söylenen bir türkü gibi
hep beraber kardeş elleriyle işlenen toprak
Edirne sarayında damızlanmış atların
eşildi nallarıyla.

Cumhuriyetimizin emekçileri olan bizler, halkların hizmetine hasredilen şiiri takdir eden yazarlar ve okuyucular, seslerimizi, Nâzım Hikmetin cellâtlarına karşı ürpertici bir kızgınlıkla yükselen itiraz seslerine birleştirelim.

Kadın şair Veronica Parun baco ise şunları yazıyor:

«Dünya efkârı umumiyesinin tesiri altında, Arjantin hükûmetinin Alfredo Verolayı nasıl serbest bırakmağa mecbur kaldığını unutmadık. Bugün kendi halkını ve dünya halklarını barış yolunda kuvvetle mücadeleye dâvet etmek için hapishanenin karanlıklarından sesi yükselen, sadece barışa ve hürriyete bağlı kalmasından suçlu addedilen şairin serbest bırakılmasını bütün enerjimizle istiyoruz.

———«o»———

Nâzım Hikmetin Düşmanları

OLARAK BİZZAT HAYAT VE TARİH TARAFINDAN MEYDANA GETİRLİMİŞ OLAN TİPLERDEN BİRİNİN DÜŞÜNCE VE HİSLERİNİ NAKLEDİYORUZ!!

BİRİNCİ — Senin söylediğin açıklık ve gerçekliktir, azizim. Bense, hayatı dolayısile hayatımı açan hiç birşeyi sevmem ki... Ölçüler, kat'ilik, evvelden, görüş ve formül benim için hayatın renkliliğini ve sürprizlerini ortadan kaldırıp, bana takip edeceğim yolu şimdiden gösteren tatsız, soğuk bilgiçlik'lerdir Yok, dostum, tâyin edilmiş bir istikbal işime gelmez. Yolumun üzerindeki tuzakları, ayrılan istikametleri, gideceğim yolun nasıl olduğunu bilmemeliyim. Bilerek yaşamak yahut bile bile yaşamak bu berbat dünyanın mes'uliyetlerini yüklenmek demektir. Bilmemeliyim, hiçbir şey bilmemeliyim. Eğer bilmezsem üzerimden mes'uliyet de kalkar. Aklımın ve vicdanımın sıkıcı suallerine cevap aramak azabından kurtulurum ve bir hayat muhasebesi yapmam. Zamanı geldiğinde «nereden bilirdim ki...» derim kaybettiklerime... Bilmeyen için madem ki, mes'uliyet olamaz.

IKİNCİ — Hayatlarımızı açan sanatçıları sevmenin imkansız olacağını şöyliyeceksin.

BİRİNCİ: Onlardan, beni suç üstü yakalıyan bir insandan nefret ettiğim kadar nefret ettiğimi söyliyeceğim. Ah!.. sen bilmezsin bunu... Günahların saadetini, suçlarımızın saadetini bilmezsin. Beni günah işlemenin saadetinden ayıran o kaba insanlar... Elimde olsa yeryüzündeki bütün aynaları kırardım. İşte o sanatçılar, bana demindenberi kabul ettirmeğe çalıştığın san atçılar bu aynalar gibidir. İçimizi kafamızın içini, hayatı, gerçekleri gösteren bize, yalnız göstermekle de yetinmeyip onları izah eden, yeni modeller kuran aynalar gibi. Bütün kötülük aynalarda. Kötü, sıfatı bizim verdiğimiz bir hüküm değil midir? Nasıl veririz bu hükmü? Görerek, bilerek değil mi? Demek ki «kötü» nün olmaması için görmemek veya bilmemek kâfidir Ah!. Meçhuller, bilmeceler, bilmeden bekleyişler içinde kalmanın sıcaklığı... anlamazsın sen bunu.

İKİNCİ: Aklın fonksiyonu...

— Birak!! diye haykırır. **BİRİNCİ**: Akıl zaten en büyük felâket sebebimiz değil mi? Aklı, biliyorum, susturmak mümkün değil fakat onu da, bittecrübe biliyorum, kandırmak pek âlâ mümkündür. Bu işler, bu bilgiler, bu medeniyet, bu teknik dediğin şey işte hep onun, aklın, serbest kalan «aklın» senin tabirinle müsbet iş görmeyi öğrenen aklın eseri değil mi? Ve bütün bunlar bizim tabiiliğimizi, iyiliğimizi yıkanlar değil midir? Aklı, yani bizi bilmeye mecbur kılan o mel'un şeytanı hadım etmek, kısırlaştırmak lâzım. Bunun için de bir tek yol vardır. Onu, gerçeklerin, ilmin san'atçıların ifsat edici temaslarından korumak. Ona, hiçbir şeye karışmamayı, hiçbir şey istememeyi, hiç bir harekette bulunmamayı öğretmek, ona...

İKİNCİ: Vazife...

BİRİNCİ: [Gülerek sözünü keser] Kime karşı ve ne için? Hem ne hakla benden vazife istenebilir ki? Vazife yaptığı iddiasında olanların sürçmeleri ve ve ukalâlıkları değil midir ki dünyayı bulandırıyor. Tabiiliğin, ataletin ve sadeliğin o hislerimizi besleyen sükûnetini bozup bizi bir gürültüler, bir kavgalar, bir hak istemeler, bir iddialar çıkmazına sürüklüyor. Ve bir kişinin vazife kaygısı ile ortaya çıkıp yüksek sesle bağırması hepimizi rahatsız etmiyor, bizi kendisine cevap vermeye zorlamıyor, bizi bir uğraşma, didişme, ispat etme curcunasına götürmüyor. O, içinde rahat ve sakin uyuduğumuz «nereden bilirdim ki» âleminden alıp şu, şu kaba, şu berbat, şu bir sürü işlerin insanı beklediği ,hakiki dünyaya atıvermiyor, nihayet aklımızı, aklımızı uyandırmıyor mu bu ukalâ ses?

İKİNCİ: ...

BİRİNCİ: Daha iyi bir dünya, yeni bir düzen, yeni ruhta insanlar, istismarsız, kölesiz, hastalıksız, ölümsüz, farksız bir hayat, insaniyetin tatmini kısaca normal bir hayat için. Falan filân ha... HAYIR!!! Yalan bunlar, korkunç şeyler, korkunç, hatta iğrenç şeyler. Aldatıyorsun beni, beni uyandırmak, ayağa kaldırmak, bana vazifelerim, mes'uliyetlerim olduğunu söylemek, bana tarih öğretmek, bilgi vermek, beni düşünceye, beni hüküm vermeye alıştırmak, beni uyandırmak istiyorsun. Gözlerimi hayata çevirmek, kulaklarımı açmak, benden hesap sormak istiyorsun. Yine bir sürü insan, bir sürü hadise, uzun bir tarih... ve sel gibi akan kanların hesabını sormak istiyorsun. Benden Sokrat'ın, Bruno'nun, Galile'nin, Bedrettinin Ahmedin, Mehmedin, benden zencilerin, paryaların, kölelerin o duvarın, o duvarın dibinde kurşuna dizilenlerin, hergün, hergün yavaş yavaş ölenlerin ölmesi mümkün olanların hesabını sormak istiyorsun. Benden, mantığımın, düşünme tarzımın hayat görüşümün. zevklerimin, duygularımın, rahat, sakin, «nereden bilirdim ki» dünyasının alaca karanlıkları, rehaveti içinde geçip gitmekte olan hayatımın hesabını sormak istiyorsun. Bana intizamı, ilme inancı, insan olmanın gereklerini aşılamak istiyorsun. Bana tarihin akışını öğretmek, hayatın kanunlarını öğretmek, bilmediğim bilmemekten haz duydugum meçhullerin bana anahtarlarını vermek istiyorsun. Bana hayatın kanunlarını öğretip, bana meçhullerin anahtarlarını verip, kafamdaki istihfamları söküp atmak insanlığın yeleceğini göstermek herşeyi bir aydınlık, bir açıklık içine alıp bana «işte, artık görüyor ve biliyorsun, haydi vazifeye, haydi karanlıklarla, zulûm, esaret, istismar ve yalanlarla döğüşen aydın insanların cephesine katıl» demek istiyorsun. HAYIR-! Bırak beni. Ben tereddütlerimi seviyorum. Görmemeyi, bilmemeyi seviyorum. Susmayı seviyorum. Aydınlık ve evvelden bilişi, hareketi, çalışmayı, izah etmeyi sevmiyeceğim. Ben alaca karanlıkları, sisleri, müphemlikleri, bekleyişleri, sürprizleri seviyorum. Ben merhameti seviyorum. Hastalığı, ölümü, harpleri, esareti ve istismarile bugünkü dünyayı seviyorum.

Yarınki o dünyayı, istemiyorum, korkuyorum, iğreniyorum. Uyandırma beni rüyalarımdan, bu sıcak, bu durgun, bu meçhullerle dolu, kafamın içini karıştırma. Gösterme bana hiçbir şey. Kendimden de bahsetme bana. Kendimden de iğreniyorum. Bana kendimi tanıtmak, bana tarihi öğretmek, hayatın akışını göstermek, beni daha iyi bir dünyaya davet etmek için çalışan bütün san'atçılar kalsın hapiste, âlimler öldürülsün, yakılsın kitapları, durdurun bu hayatı, örtün bu gerçekleri, örtün ve susun, hepiniz, herşey sussun...

Milletlerarası Hukukçuların cevapsız kalan müracaatı

(Baştarafı 1 nci sahifede)

da serbest bırakılacağını anlatmışlardı. O zaman her şey, bizlere yeni hükûmetin, kendinden öncekiler tarafından işlenen adaletsizliğe derhal bir son vereceğini düşünmek imkânını veriyordu.

Bütün dünyanın beklediği bu tahliye işine hâlâ müdahale edilmemesinden, efkârı umumiyede ve bilhassa aydın çevrelerde uyanan endişeye tercüman oluyoruz.

Bununla beraber, Türkiye Hükûmetinin bu işte daha uzun müddet sükûnetini muhafaza etmiyeceğine, demokrasi ve adalet yolunda hareket edeceğine kaniyiz.

Ekselâns, yüksek saygılarımızı kabul buyurun.

Genel Sekreter
Joe Nordmann

Fransa'da

* Nâzım Hikmet'i kurtarma komitesi başkanı zamanımızın büyük Fransız şairlerinden Tristan Tzara, acele olarak Polonya yazarları genel kongresine dâvet edilmiştir.

Başkan Tristan Tzara, Nâzım'ın eserleri için kurulan komisyon çalışmalarını bitirdikten sonra bu dâvete icabet etmek üzere geçen pazar günü Polonyaya hareket etmiş.

Çekoslovakya'da

* Çekoslovak yazarları sendikası, Nâzım Hikmet'in eserlerini Çekçe'ye çevirip kitap halinde basmağa karar vermiş ve bu iş için gerekli faaliyetlere başlanmıştır.

Peyk-i Sulh'ün yazısı

İran'da çıkan peyk-i Sulh isimli gazete Nâzım hakkında şu umumi mahiyetteki yazıyı neşretmiştir Ayni sayıda Nâzımın şiirleri ile İran şairleri tarafından Nâzım'a yazılan birçok şiirler ve makaleler vardır.

İnsanlığa dost ve hür bir şair ölüm eşiğidedir ve baştanbaşa bütün dünya, bütün san'atsever kişiler onun hürriyeti için bağırmaktadır.

Nâzım Hikmet, şüphe yok ki, Türkiyenin en büyük şairlerinden biridir. 13 yıldır bu büyük şair bu milletin vefalı dostu ve bu, kahraman sulh ve hürriyet fedaisi zindan köşelerinde ömür tüketiyor.

13 yıllık esaret, kalbini yıpratmış, ciğerlerini zayıflatmış, kendisini harap bir hale getirmiştir. Fakat kahraman şair mermer ve çelik gibi kendi yolunda, kendi inancındadır. Yani insanları sevmededir, Türk milletinin hürriyeti için çalışmaktadır, milletlerin hürriyeti uğrunda savaşmadadır.

Dehasından sıçrayan kıvılcımlar pek çabuk bütün dünya çevrelerine yayılmakta ve gönüller insanlığın —zincirler altında eziyet çeken— bir dostunun hatırasiyle titremektedir.

Büyük şairin takdir edilecek tabiatlarından biri de: hiçbir an ümitsizliğe düşmemesi, hiçbir an yeni bir insanlığın zuhurundan ümidini kesmemesidir. Şiirleri baştan başa bu ümitle doludur.

Dahî şairi 28 yıl hapse mahkûm etmişlerdir. Bu müddetin 13 yılı geçmiş 15 yılı kalmıştır

Nâzım'ın düşmanları yani: insan, hürriyet ve refahının düşmanları, Türk milletinden bu değerli evlâdını almak istiyorlar. Aydınlık saçan meşaleyi söndürmek kastındadırlar.

İşte bu; Türkiyenin \ hakim tabakasının millet nezdinde mertebesi yüce oğluna verdiği mükâfattır(!) Bugün bütün Dünya —baştan başa Lâtin Amerikasından Avrupa'ya kadar— bütün san'atkârlar ve san'atseverler, Nâzım Hikmetin hürriyeti için seslerini yükseltmektedirler. Her yerde onu anmak için toplantılar yapılmakta, ve şairin hürriyetinin iadesi istenmektedir.

Bu hususta Birleşmiş milletlere bir çok müracaatlar yapılmıştır.

Peyk-i sulh yazarları da büyük Nâzım Hikmetin dostlarile müttefiktir, ayni şeyleri dilemektedirler.

Zamanında H ü r r i y e t öyle umumî hayatî ve geniş bir mefhum olmuştur ki, bütün dünya insanları onu elde etmeği istemekte eştir, ortaktır.

Peyk-i sulh yazarları bu gerçeğe dayanarak İran milleti adına bütün san'atkârlar, bilginler ve san'atseverler adına, insanlığın hürriyeti ve adâleti adına Türkiye'nin büyük şairi ve dünya milletlerinin vefalı dostu Nâzım Hikmetin hürriyete kavuşturulmasını istemektedir.

Biz de Büyük şairin diğer dostları gibi Türkiye devletinin bu hususta acele kararını beklemekteyiz.

Şeyh Bedreddin Destanı'ndan:

Yağmur çiseliyor,
korkarak
yavaş sesle
bir ihanet konuşması gibi.

yağmur çiseliyor,
beyaz ve çıplak mürtet ayaklarının
ıslak ve karanlık toprağın üstünde koşması gibi

yağmur çiseliyor.
Serezin esnaf çarşısında,
bir bakırcı dükkânının karşısında
Bedreddinim bir ağaca asılı.

Yağmur çiseliyor
Gecenin geç ve yıldızsız bir saatidir.
Ve yağmurda ıslanan
Yapraksız bir dalda sallanan şeyhimin
çırıl çıplak etidir.

Yağmur çiseliyor.
Serez çarşısı dilsiz,
Serez çarşısı kör.
Havada konuşmamanın, görmemenin kahrolası hüznü
Ve Serez çarşısı kapatmış elleriyle yüzünü.

Yağmur çiseliyor.

Fransız gençlerinin nümayişi

FRANSA'da:

* 18 Haziran pazar günü Buffalo stadında binlerce, inkılâpçı Fransız genci, bahar haftası münasebetile Barış tezahürlerinde bulunmuşlardır. Sokaklarda ve stadyomda Fransız genç şairleri grupu «Nâzım Hikmet'i serbest bırakın!» (Yaşasın Nâzım Hikmet!) diye bağırmışlardır.

Bu heyecanlı tezahürlere bizzat halk da iştirak etmiş ve dakikalarca alkışlanmışlardır.

Yine bu gösteriler esnasında ileri Fransız gençliğinin teşebbüsü ve bizzat genç matbaa işçilerinin eliyle Nâzım'ın (Robeson — Ellerinize ve yalana dair — Dünya, Dostlarım, Düşmanlarım.

. Sen ve Toprak — Bir elmanın yarısı sen — Dâvet) şiirleri bir plâket halinde binlerce adet basılarak elden ele dağıtılmıştır.

Nâzım Hikmet Davasına ait Açıklamalar

(Baştarafı: 1 ncide)

soruyorlardı:

— Sayın hâkimler. Sahile çıkar çıkmaz halk önümüzü kesiyor ve bizden «donanmada bir isyan mı var? Bir çok kimselerin evleri basılıp Donanmaya alınıyor, ne var? Rica ederiz ne oluyor bize bildirin!» diyorlar.

Şimdi sizlerden ricamız şu: görüyoruz ki, bu dehşet salgınını haklı çıkarabilecek ve kanunî yollardan üzerinde durulabilecek bir tek hukukî isnad yoktur.

Biz dahi ayni şeyi sizlere sormak zorunda kaldık. Bu halin devamına bir sebep, delil ve emare mevcut değildir. Peki o halde neden kanunî hükümler yerine getirilmiyor?!

Bu tezin müdafaasını yapan bir avukata mahkeme hey'eti âzalarından biri: «Bu avukat mahkemeyi itham ediyor. Hareketini şiddetle protesto ederim. Kendisini susturun!» diye bağırmıştı.

Oturtulan avukat oturduğu yerden:

— Sayın hakimler. Siz neyi protesto ediyorsunuz? Bir hâkim her iki tarafı dinler ve kanunun hükmüne vicdanî kaatimi ilâve ederek kararını verir!. Muhterem hâkimlerim, kimi ve neyi protesto ediyorsunuz? Biz bir kül halinde bu memleket insanlarını ve muazzam bir adliye tarihinin kurtarılmasını istiyoruz.

Bu halin bir lekeden ibaret olacağını tebarüz ettiriyoruz. Bunu mu protesto ediyorsunuz? demiştir.

***

Merkez komutanlığına gittiğimiz gün Albay Cemil Bey evvelâ şiddetle söze başladı:

Eğer sizler bu işi yaptınızsa, ben hiç acımadan s i z l e r i memleketin menfaatine kazığa oturtur üzerlerinize gaz döküp ateşlerim!...

Bizler komutanın hassasiyetini sükûnetle kavrayıp. kendisine:

— Komutanım vazifelerimiz başından hiç bir şeyden haberimiz yokken toplattırıldık.

Hattâ müdafaalarımızı yapmamıza bile müsaade etmediler.

Mahkeme usûlü bunu icabettirirmiş(!). Ailelerimiz de perişan edildi...

O zaman çok müfâyim bir hal aldı, üzüldü:

— Vah... vah evlâtlarım vah.. Allah yardımcınız olsun! Merak etmeyin çocuklar muhakkak haklı olarak sizlere temiz vicdanlı insanlar ellerini uzatır dedi. Ve muhafıza dönerek:

— Bu çocuklar bir haksızlığa uğramışlardır. Vaziyetleri temyizden belli olana kadar bizim misafirimizdirler. Kendilerine lâzımgelen yardımı yapınız. dedi.

....

11 inci Sayımız 15 Temmuz Perşembe günü çıkıyor

Bu gün dâvamızın bütün iç yüzü aydınlanmış bulunuyor!.

Bakanlığın emriyle askerlik yapmak üzere deniz eri olarak Marmaris Mıntaka Komutanlığına ellerim kelepçeli ve çifte muhafızla gönderildim.

Beni götürecek erlerin gidiş ve geliş yol paralarını verecek param olmadığından Aydından Marmaris'e kadar yürüyerek götürüldüm.

Marmaris mıntaka komutanı tevkifimizde bizi Erdeğe götüren Peyk gemisinin komutanı Albay Rıfat Mutlu idi. Beni görünce tanıdı.

— Gel bakalım Hüseyin Avni, dedi. Geçmiş olsun, otur istirahat et biraz!»

Oturdum, bana birşey sormadan muhafızları gönderdi ve konuşmağa başladı.

— Sizin mahkemenin bittiğinden bir gün sonra bizim terfilerimiz geldi. Bu münasebetle 30 ağustosta bir umumi toplantı yaptık. Bütün komutan ve subaylar bir arada idik. O günün neşesine rağmen sizin mahkemeye temas etmeden rahat edemedik.

Şimdi biliyorum şen çok mağdursun. Burada ap açık bir hakikat var! Var amma ne çare ki, biz askerler ancak emirle hareket edebilen insanlarız!» dedi.

Kendisine teşekkür edip ayrılırken:

«— Bir gün memleketimizin temiz vicdanlı insanları bu dâvanın uydurulmuş bir dava olduğunu öğrenip, hakkımızı teslim edecekler.

Bu sebeple müsterihim.» dedim!.

Dediklerimiz İsteklerimiz

(Baştarafı: 2 nci sahifede)

«Gerçek vatansever, her türlü haksızlıkla savaşan insandır» dedik. Yeşilli siyahlı sesler yükseldi, fakat halkın kaya gibi heybetli gözsünde, bu da kırıldı. Çünkü haklıydık.

***

Günlük gazeteleri takip edenler neleri, kimleri, niçin tenkit ettiğimizi çok iyi bilirler.

Biz şimdilik 1-; halkımıza yıllardanberi kan kusturan, ahlâksızlık ve kör kafalılık aşılamak isteyenlerden hesap istiyoruz.

2— Adalet cihazıyla futbol oynar gibi oynayan ve pek sayın zatların (!) yavrularının cinayetlerini örtmek için kanunî hilelere başvuranların suçlarını adalet terazisinde görmek istiyoruz.

3— Biz, insanın tüylerini ürperten bu zihniyetin tasfiye edilmesini, bahis mevzuu anlayışına (!) kurbanı ve eserleri, kendisi, ismi — bizi terennüm ettiği müddetçe — kalbimizde kalacak olan Nâzım Hikmet'in artık haksız olarak sokulduğu zindandan çıkarılmasını istiyoruz.

Salı Günleri Çıkar
Sahibi ve bu sayıda yazı işlerini fiilen idare eden:
Mustafa Fahri OKTAY
Adres : Paşa Mahallesi Kuyu Sok. No. 2
Beşiktaş
Dizildiği ve Basıldığı yer:
Osmanbey Matbaası

Nâzımı mahkûm eden Politika

(Baştarafı: 3 ncüde)

açık şekilde isbat edilmiş bulunan adaletsizliğe yeni bir şey ilâve etmek lüzumunu duymadan Nâzım'ı mahkûm eden politikanın karakteri hakkında hükmümüzü verebiliriz: Nâzım'ın mahkûmiyeti memleketimizde muayyen bir devre için hüküm sürmek fırsatını bulan faşist diktatörlüğünün en korkunç eseri olmuştur. Bu, elimizdeki vesikalara ve bizzat bu mahkûmiyet hadisesine karışmış olan ilgili şahsiyetlerin itiraflarına dayanarak verdiğimiz bir hükümdür.

Ve şimdi düşünüyoruz ki: halkın gittikçe gelişen şuuru ve inkılâpçı davranışları karşısında bugün memleketimizde açıktan açığa diktatorasını kabul ettirebilecek bir zümrenin i s t e k l e r i mevcut sosyal şartların baskısı altında gerilemeye mahkûmdur. Yine bugün memleketimizde demokratik rejimi — yani hukuk devletini — gerçekleştirmek iddiasında bulunan bir iktidar iş başındadır. Bu yeni iktidarın iyi niyetine inanabilmemiz için bir an önce görmek istediğimiz şey nedir? Tabii, eski diktatörlük rejimi ile yapacağı bir hesaplaşma. Bu hesaplaşmanın hukukî sahadaki başlangıcını kanunsuz hareketlerin halk oyu önünde teşhiri teşkil edecektir.. Burada Nâzım'ın durumunun tasfiyesi iktidarın hukuk zihniyetini gösteren milletler arası vesikalardan biri olacaktır.

Diktatörlük devirlerinde, vatandaşların gaspedilen hak ve hürriyetlerinin demokrasi ile birlikte iadesi insaniyete karşı yerine getirilmesi lâzım gelen bir ödevdir.